

Rozmanitost**Vstupní slovo: Gn.1.1,31a**

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. ☉ Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré

Čtení po modlitbě: Gn.6.17-22, Ř.12.3-10

Gn.6.17 Hle, já uvedu potopu, vody na zemi, a zahladím tak zpod nebe všechno tvorstvo, v němž je duch života. Všechno, co je na zemi, zhyne.

18 S tebou však učiním smlouvu. Vejdeš do archy a s tebou tvoji synové, tvá žena i ženy tvých synů.

19 A ze všeho, co je živé, ze všeho tvorstva, uvedeš vždy po páru do archy, aby s tebou zůstali naživu; samec a samice to budou.

20 Z rozmanitých druhů ptactva a z rozmanitých druhů zvířat a ze všech zeměplazů rozmanitých druhů, z každého po páru vejdou k tobě, aby se zachovali při životě.

21 Ty pak si nabereš k obživě různou potravu, nashromáždíš si ji, a bude tobě i jim za pokrm."

22 Noe udělal všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal.

Ř.12.3 Každému z vás říkám na základě milosti, která mi byla dána: Nesmýšlejte výš, než je komu určeno, ale smýšlejte o sobě střízlivě, podle toho, jakou míru víry udělil každému Bůh.

4 Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol,

5 tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy.

6 Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás: Kdo má dar prorockého slova, ať ho užívá v souhlase s vírou.

7 Kdo má dar služby, ať slouží. Kdo má dar učit, ať učí.

8 Kdo dovede povzbuzovat, nechť povzbuzuje. Kdo rozdává, ať dává upřímně. Kdo stojí v čele, ať je horlivý. Kdo se stará o trpící, ať pomáhá s radostí.

9 Láska nechť je bez přetvářky. Ošklivte si zlo, lněte k dobrému.

10 Milujte se navzájem bratrskou láskou, v úctě dávejte přednost jeden druhému.

Čtení před kázáním - evangelium: J.10.14-16

14 Já jsem dobrý pastýř; znám své ovce a ony znají mne,

15 tak jako mě zná Otec a já znám Otce. A svůj život dávám za ovce.

16 Mám i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést. Uslyší můj hlas a bude jedno stádo a jeden pastýř.

Závěrečné slovo: Zj.21.1-4,22.5,21

21.1 A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo.

2 A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha.

3 A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: "Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi,

4 a setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude - neboť co bylo, pominulo."

22.5 Noci tam již nebude a nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť Pán Bůh bude jejich světlem a budou s ním kralovat na věky věků.

21 Milost Pána Ježíše se všemi.

Písně:

289.1 Tebe, Bože, chválíme

291 Bud' Pánu čest

702 Krásná je modrá obloha

753 Vše má, Bože, chválit Tebe

595 I hvězdy a Slunce

684 Toužíme v lásce žítí stále

Otče náš,

rádi vyjadřujeme obdiv Tvému úžasnému stvořitelskému dílu. Děkujeme Ti, že jsme jako jedinci, jako rodiny, sbory, církev, národ, jako celé lidstvo jeho součástí. Děkujeme za jeho krásu a pestrost, za bohatství tvarů, vazeb a zákonitostí. Vyznáváme, že často svým bezohledným jednáním kazíme to, co Ty jsi stvořil. Prosíme Tě, veď nás k aktivnímu zájmu o Tvé dílo - o druhé lidi, o přírodu, o fungování světa, a i o meze, které jsou také jeho součástí. Prosíme Tě o citlivost a vnímavost pro celé Tvé stvoření.

Děkujeme Ti za církev. Děkujeme, že jsme i dnes mohli přijít do jejího shromáždění, abychom se společně modlili a zamýšleli nad Písmem, a při tom obdivovali krásu a velikost Tvého stvořitelského díla, vrcholícího v Pánu Ježíši Kristu, v Tvé lásce a milosrdenství. Děkujeme Ti za pozvání na Kristovu cestu. Očekáváme, Otče, na Tebe. Amen.

V dobách, kdy jsem se na Matematicko-fyzikální fakultě připravoval na dráhu středoškolského profesora, i pak později, kdy jsem byl otcem základní školu navštěvujících dětí, se za základní pojem matematiky považovala množina jako určitý vymezený soubor objektů – čísel, bodů, přímek nebo třeba i českých králů. Když jsem se pídil po tom, jak matematiku vymezit, uvědomil jsem si, že to není jednoduchý úkol. Docela výstižná, avšak ne zcela uspokojující byla odpověď, že matematika je zkrátka to, čím se zabývají matematici. Zaujala mě charakteristika matematiky jako oboru zabývajícího se studiem systémů či struktur. Jistě, chce to další vysvětlení, a já se ho aspoň náznakově dotknou. A použiju při tom pojem, který by snad neměl nikomu být cizí – přirozená čísla. U nich jde o více než o jakýsi pytlíček či spíše uspořádaný zásobník s nekonečným množstvím čísel, jejichž výčet začíná nulou či jedničkou a nikdy nekončí. Čísla můžeme sčítat, násobit, případně i odčítat a dělit, umíme je porovnávat podle velikosti atd. Zkrátka jsou to objekty, je jich dokonce nekonečně mnoho, mezi nimiž jsou **nejrůznější vztahy či vazby**. Tvoří tak bohatou strukturu.

A teď od matematiky přejdu k první biblické kapitole. Čteme v ní o tom, jak Bůh v šesti dnech stvořil nejrozmanitější objekty neživé i živé přírody, v závěru pak i člověka. Mezi oněmi Bohem stvořenými objekty existuje ohromné množství nejrozmanitějších vazeb: rostliny i živočichové potřebují energii ze Slunce, potřebují i vodu, jsou zde potravní řetězce atd. atd. A jako lidé si uvědomujeme, jak moc potřebujeme jeden druhého. Bohem stvořený svět je velice bohatý a pestrý. Jeho důležitou vlastností tedy je **rozmanitost**.

S rozmanitostí souvisí krása. Barevná pestrost světa vnímaná při slunečním svitu a jasné obloze povznese mysl i hodně chladnomilného člověka, zatímco nekонтрастní šed' za mlhy či smogu náladě nepřidá. Budeme-li mluvit o krásné krajině, představíme si krajinu s rozmanitými přírodními útvary. Ženy usilující být krásně oblečeny asi nebudou myslet na sebedokonalejší uniformy. A rády oblečení mění. Krásné prostě nesmí být fádní. Obdiv k Božímu stvořitelskému dílu, k jeho velikosti a kráse byl pro starověkého či středověkého Žida či křesťana samozřejmostí. A přirozeně, spontánně, bez nějakého rozumového odůvodňování, se týkal i jeho úžasné rozmanitosti.

K novověku patří racionalita, přemýšlení o věcech. Od izolovaného zkoumání jednotlivých jevů, v určitém smyslu nastartovaného francouzským myslitelem René Descartem, se postupně lidstvo dostává k vnímání vztahů a souvislostí a uvažování o nich, tedy k pohledu, který sice zastával už Descartův současník Jan Amos Komenský, ale který po tři staletí byl opomíjen, než se začal uplatňovat v moderním systémovém přístupu. A tak si dnes uvědomujeme, že ona rozmanitost není jen podmínkou krásy, nýbrž i funkčnosti a stability, stálosti. Jednoduchý a názorný příklad této skutečnosti nabízí rozmanitost stromů na pražském Karlově náměstí. Díky ní park jako celek přežívá různé vnější nepřízně týkající se jednotlivých druhů stromů. Obecně platí, že rozmanitost rostlinných i živočišných druhů je pro celý zemský ekosystém velice žádoucí. Rozmanitost však neznamena chaos. Systém znamená existenci dobrých funkčních vazeb mezi jednotlivými složkami. Stromy na Karlově náměstí byly sázeny s velkým rozmyslem, jakoby si zakladatelé parku skutečně byli vědomi základního lidského poslání: jako bytosti stvořené k Božímu obrazu v rámci svých lidských možností a schopností se podílet na krásném, harmonickém Božím stvořitelském díle.

Už v biblické zprávě o stvoření můžeme vycítit význam rozmanitosti. Jednotlivé dny stvoření jsou každý úplně jiný, navazují však na sebe a sedmý den se Stvořitel raduje z celku, který v popisovaných šesti etapách vznikal. Po čase však byla harmonie ve stvoření narušena lidským hříchem. Nicméně Stvořiteli na zachování rozmanitosti nesmírně záleželo. V Písmu je to vyjádřeno tím, že Noe do korábu bere po páru z živočišných druhů. My lidé ve svém velikašství často rozmanitost, tu vzácnou součást Božího stvořitelského díla, bezohledně ničíme. A nejde jen o kácení deštných pralesů v dalekých zemích, v této souvislosti často uváděné, nýbrž třeba i o všelijaké dopravní a další stavby v našem okolí, k přírodě zcela bezohledné.

Mluvíme o rozmanitosti ve stvoření. Její úžasnou vlastností je, že ji můžeme sledovat na různých úrovních. V úvodních učebnicích matematické teorie fraktálů se připomíná, že třeba u stromového listu často malinká část jeho okraje vypadá jako zmenšenina celého okraje listu, že tentýž vzor tam nacházíme v plné bohatosti v různých měřítcích. - My lidé jsme nedílnou součástí stvořitelského díla. A i v této části, uvnitř lidstva, je rozmanitost velice důležitá. I ta je Božím dílem. Četli jsme, jak o její důležitosti zas v rámci malé části lidstva, v jednom společenství křesťanů, píše apoštol Pavel. A přirovnává různost sester a bratří, jejich poslání a obdarování, k různosti částí těla, přičemž každá má svou funkci a je pro plné fungování těla jako celku nezastupitelná. Každá část slouží celku a je jeho nedílnou součástí. Takováto rozmanitost nemá nic společného s hierarchizací, s nějakou nadřazeností a podřízeností. Patří ke společenství místní církve, patří však i k rodině, k národu. Patří ke společenství celé Církve Kristovy, patří k lidstvu jako celku.

Rozmanitost obdarování a služeb ve sboru, ve farnosti, a třeba v jedné církevní organizaci. To snadno přijímáme jako něco dobrého, užitečného a funkčního. Ale rozmanitost různých církevních institucí přece jen už asi vnímáme trochu jinak. Věřím, že se s křesťany z jiných církví (s malým "c") a církevních organizací máme rádi, že chceme jít společně Kristovou cestou, ale přece jen myšlenka, že rozmanitost církevních společenství by měla znamenat opravdový přínos, je někomu možná trochu vzdálená. ☉ Ještě v dobách totality působili na pomezí Českého ráje a Jizerských hor dva misijně obdarovaní faráři, jeden římský katolík, druhý husita. A vzácně spolupracovali. Soustřeďovalo se kolem nich hodně mladých lidí, a oni se snažili při rozhovorech o víře vyzorovat, komu z oněch příchozích je bližší spiritualita římskokatolická a komu reformační, a podle toho se jim věnoval převážně ten či onen. To je krásné využití rozmanitosti. Ta neznamená konkurenci, nýbrž kooperaci – spolupráci ☉, ne potírání a převálcování, nýbrž vzájemnou pomoc a doplňování. Rozmanitost v projevech víry, ve způsobu uctívání Hospodina může tak být velkým obohacením Církve Kristovy. Spiritualitu svých církevních společenství budeme asi zpravidla přijímat jako tu nám nejbližší, ale neměli bychom ji považovat za obecně, objektivně nejlepší či nejsprávnější. K té pestrosti, která je obohacením stvoření, ty atributy *lepší* a *horší* prostě nepatří, stačí přívlastky *jiný, různý*. Bohatství projevů lásky k Bohu a způsobů následování Krista je jen dokladem nekonečné velikosti Boha Otce a Stvořitele.

A můžeme jít ještě dále. Už před delším časem mě oslovilo zajímavé vyznání přírodovědce, filozofa a teologa indicko-španělského původu Raymonda Pannikara. Říká o sobě: "*Jsem katolický kněz, hinduista a buddhista*". Tváří v tvář světové univerzálnosti evangelia si můžeme uvědomit, že být křesťanem neznamená zastávat nějaké učení, nějaký filozofický či politický názor. Křesťanství je cesta, je to následování Toho, který byl, který je a který přijít má, pro lidský hřích zabitého Beránka Božího, který však je Slovem, skrze něž "všecko učiněno jest". A hinduismus ani buddhismus nejsou nějaká konkurenční náboženství, jsou to způsoby pohledu na svět. Kristus přišel na svět pro všechny lidi, i pro ty, kteří myslí a vnímají skutečnost jinak než my, jinak, než ji vnímali Židé na přelomu věků, i jinak, než se stalo běžné v kultuře ovlivněné řeckým myšlením, tedy i v naší kultuře. - Kristus zemřel kvůli našemu lidskému hříchu. Přišel pro celý svět, nejen pro Židy a křesťany, nýbrž pro všechny lidi, a nejen pro lidi, nýbrž pro celé stvoření, Bohem milované a lidským hříchem narušené. Tuto skutečnost krásně poeticky vyjádřil mnoho staletí před vznikem systémové vědy svatý František ve své Sluneční písni:

*Nejvyšší, všemohoucí, dobrý Pane,
Tvé jsou chvály, sláva a čest
a každé dobrořečení.*

*Chválen buď, můj Pane,
všemi svými tvory,
zvláště pak bratrem Sluncem,
který dává jasný den.
Je krásný, mocně září.
Vše to má od Tebe.*

*Chválen buď, můj Pane,
sestrou Lunou, a hvězdami.*

*Na obloze jsi je vytvořil
jasné, vzácné a krásné.*

*Chválen buď, můj Pane,
bratrem větrem, a vzduchem,
a mračny,
a každým počasím,
jimiž obživuješ všechny své tvory.*

*Chválen buď, můj Pane,
sestrou vodou.
Je užitečná, a pokorná, a vzácná,
a cudná.*

*Chválen buď, můj Pane,
bratrem ohněm,
jímž dáváš světlo do noci.
Je krásný, a veselý, a mocný,
a silný.*

*Chválen buď, můj Pane,
naší matkou Zemí,
která o nás pečuje a nás živí.
Dává vzrůst rozmanitým plodům,
zeleným bylinám
a barevným květinám.*

*Chválen buď, můj Pane,
těmi, kdo pro Tvou lásku odpouštějí
a snášejí nemoci a utrpení;
blahoslavení jsou, kdo činí mír,*

*ti od Tebe, Nejvyšší,
získají korunu.*

*Chválen buď, můj Pane,
naší sestrou tělesnou smrtí,
jíž žádný žijící člověk
nemůže uniknout;
běda těm, kdo umírají
ve smrtelných hříších;
blahoslavení jsou,
kdo budou zastiženi
při plnění Tvé nejsvětější vůle,
jimž druhá smrt neuškodí.*

*Chvalte a dobrořečte mému Pánu,
a děkujte Mu,
a služte Mu s velikou pokorou.*

Ježíš Kristus přišel spasit bohatý, rozmanitý, pestrobarevný svět. Svět Bohem stvořený a v celé své šíři Jím milovaný, milovaný i s jeho pestrostí a bohatostí forem. I ta je nedílnou součástí Božího stvořitelského díla. Bohu patří dík i za ni.

**Původní text: Praha 2008 (pro ekumenickou bohoslužbu ke Dni Země v kostele Nejsvětějšího Salvátora)
Upraveno 2025**